

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ק"א מ"י פ"ג מהל' עדות הלכה ג סמג ע"פ קח טו"ש"ע ח"מ ס"ו ל סעיף ב: ק"א ב ג מ"י פ"ד מהל' טוען הלכה יד סמג ע"פ ז' טו"ש"ע ח"מ ס"ו קמו סעיף ד':

ק"ב ד ה מ"י פ"ה מהל' יג טו"ש"ע ח"מ סעיף י: ק"ג ו ז מ"י פ"ה ט"ז מהל' א סמג טו"ש"ע ח"מ ס"ו קמו סעיף ג:

ק"ד ח מ"י פ"ה מהל' ט"ז מהל' ה סמג ע"פ ז' טו"ש"ע ח"מ ס"ו קמו סעיף ה:

רבינו גרשום

חד אמר. עייל כחולו בשידה חבירו תורתו אוצרייתא ברוחב ב' שורין על פני כל השהד: אמר ליה ליל אהדר תרתי אוצרייתא מנה תלת דתרווייהו הני עדים מסהדי דתרתו אוצרייתא עיילת בתוך שדהו ובכל הלחא איכא תרתי: אחת אומרת מנה ליה פלוני מפלוני ואחת אומרת מאתים (א) מנה ונטול מנה הכי נמי י' ככלל ג' אוצרייתא תרתי ומהדר ל' [תרתין] א"ל.

רב כהנא לר' יהודה והא מייחבא אייראתא ממעטבא דלית הלכת' כר' שמעון בן אלעזר. דאפילו בית הלל מודו להיכא דאחד אומר מנה ואחד אומר מאתים דנחלקה עדותן לא קא משלס אפילו מנה הכי נמי נחלקה עדותן: אמר ליה. אהדר מיד עד דתויתו איגרתא: בקשתא. שם מקום: בעיילתא. בעלייתא: דוד בה. ההוא דובניה אפי' חד יומא כדי לאמת דברין ואוקמה בידך הויאל דחוקת בה ד' שנין: חבבי. ר' חייא דדורו: ואמר ליה. ואי לא מייחי סהדי דתרתו לא הוה דובניה ליה חד יומא אמאי לא מוקמי ביה ויכי אין אדם פשו לקנות מאחד בלילה ולמכור באותו הלילה ואמאי לא מוקמי ביה? והא הא איכא למימר דבליה זבנה מאחד ולא לתרתי מכה ליה: וחיותיה לדעתיה. ההבנתי מתוך דבריו דאי אמר ליה מהחזיק קמיה דידן זבנה מינך ההוא שקניתיה ממנו מהימן: כוותיה דר' חייא. דאמר לעיל דצריך לאתויי סהדי דר' בה ההוא אפי' חד יומא הכי מסתברא. דקוני הבא מחמת ירושה והוא הדין מחמת לקיחה: הא ראייה. כל דהו בעי כהאי גוונא: ולא ראייה בה. והויאל ובא מחמת ירושה אן טענין ליה: איבעית אימא. משום הכי בעי ר' חייא ראייה גבי לוקח משום דלוקח שאני מירוש דלוקח לא שרי זויי כבדי דהויאל ויהיב דמי מדיקיק יפה דההוא דובניה נהילתה דדיירי בית חד יומא והויאל שטוען מפלגיא זבנותיה דובנה מינך צריך לפייתו ראייה דר' בה חד יומא והוא דובנה נהילתה אי לא מייחי ראייה לא מוקמינן לה ביה: איבעית להו נראה סוהו. כלומר אית ליה סוהו דההוא דובנה ליה הוה איתחיו בההוא ביתא והוה אול לעיוני בטצרי הבית כמה ארכו וכמה רחבו הוי מי אמרינן הויאל וקא מעיין הכי דרבי קני מהאי מעינר לאוקמי ליה בידא דלוקח דומי כמאן דר' בה חד יומא: אמר אביי היא. ודאי דמי כמאן דר' בה: רבא אמר. לא קנה לוקח הויאל דלית ליה סהדי דר' בה במש דעבר אינש דסירי ביתא דחבריה

אתא לקמיה דרב יהודה כ"ש. ומסיק דרב יהודה כ"ש בן אלעזר ס"ל ומינה דכ"ש זה צורך (פסהדרין דף ל: ושם להל' ד"ה הוה) אמר רב יהודה עדות המכחשת זה את זה בצדיקות כשרה צדיני ממונות ומוקי לה באחד אומר ארנקי לבנה ואחד אומר ארנקי אצל אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן אין מנטרפין נהרדעי אמרי אפי' א' אומר מנה לבן ואחד אומר מנה שחור ומסיק דאינהו דאמור כ"ש בן אלעזר דהכ"ה משמע דרב יהודה דפליגי אנהרדעי פליגי (א) אר"ש בן אלעזר דהכ"ה וי"ל דרב יהודה נמי כרש"א וזהו פליגי דנהרדעי סברי דאחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן דמי למילתיה דר"ש בן אלעזר דלא דייקי ציה סהדי דומי לארנקי ורב יהודה סבר דלא דמי כלל לארנקי דהתם (י) דלין זה גוף הנמנשה לא היה להן לנדוק אצל מנה דגוף הדבר הוא שמעדין עליו דייקי וקסבר דמורה ר"ש בן אלעזר בנמנה שחור דבעולה עדותן אפי' לבנה ולא דמי למנה ומאיתם דעצדי דטעו טפי"א ללא דממה מנה שחור ומנה לבן אצל אחד אומר מצית של יין וא' אומר של שמן דבהא מודו כולי עלמא דנחלקה עדותן כדאיתא התם ב:

נחלקה עדותן. הקשה ריב"א לב"ש דלמתי בנת אחת נחלקה עדותן שחשיבו להו עדות מוכחשת ואפי' צב' יתי עדים נמי תבעל עדותן דהוי מנאל אחד מהן קריבו או פסול עדותן בטלה אפילו הן מאה כדאמר בפ"ק דמכות (דף ה:) ואומר ר"י דלאו פירכא היא דמנינו למימר דב"ש כר' יוסי סבירא להו דאמר התם במה דצרי' אמורים צדיני נפשות אצל צדיני ממונות תתקיים העדות בשאר והכי הלכתא דפסקי רב נחמיה) כוותיה ואפי' לרבי נמי מני למימר דהכ"ה (א) מני מיידי כגון דלחו למיחוי ואפי' אתי לאסהדי דלחו מיילי כי מסייעי אהדי הוה דלמר נמאל אחד מהן קריבו או פסול עדותן בטלה אצל הכ"ה דהא מכחשי אהדי לא"ש:

מלוא

חד אמר. רב כהנא עייל כותלו בתוך של צבירי: **סרסי אוצרייתא**. שמי שזרות קרקע על פני השדה כדגרסינן בשהותפין (לעיל דף יב.) תלת אוצרייתא צ"ב גופני: **סרסי מגו סלס**. תרתי אוצרייתא מן השלש שמעיד האחד דתרווייהו מיהא מודו דתרתי אוצרייתא עייל דככלל תלת איכא תרי: א"ל רב כהנא לרב

יהודה: **כמאן**. דיינת לי דהא תרווייהו מכחשי האי להאי ותבעל עדותן: א"ל רב"ש בן אלעזר. שלככה כמותו ואליצא דב"ה: **ואחס אומרים מאתים**. הוי צלותו היום צלותה שעה צלותו מקום: **שיש צלל מאתים מנה**. דהיינו מאה זו ואין כת שניה מכחשת על מנה שכת ראשונה מעידה אלא מוסיפין הן מנה אחת אצל כת ראשונה מכחשת לשניה על אותו מנה מוסיפין וצלותו מנה שני אוקי תרי לצבדי תרי ואוקי ממונא צחוקת מריה ולא ישלם: **נחלקה עדותן**. דמאי דקמסדיד מר לא קמסדיד מר: **צ"ה אומרים יש צלל מאתים מנה**. ונטול מנה הכ"ה נמי יש צלל תלת אוצרייתא תרתי ומיהדר ליה: א"ל רב כהנא לרב יהודה: **והא מייחבא איגרתא כו'**. דאפי' צ"ה מודו דנחלקה עדותן: **א"ל** אהדר מיד עד דמייחבא איגרתא. וכרבי יהודה קיימא לן שכן נעשה הדין: **צקשא**. מקום: **צעילתא**. צעליה: **דוצנה מינך**. צחוקת שהייתי סבור דוצנה מינך לקמיה ממנו: **דר' צה**. ההוא דלמרת דוצנה לך: **אפי' חד יומא**. כדי לאמת דצריך ואוקמה בידך הויאל והחוקת שני חוקה ושזל לך מטעני להציא עדים שלקמה מצעלו ואתו שמכרה לך משום דטוענין לירוש וטוענין ללוקח דהצ"ה משום ירושה ומשום מקח אינו צריך טענה אלא ראייה שדר צה המוכרה לו יוס אחד צעי: **צגיני**. ר' חייא דודו של רב כדאמרינן בפסהדרין (דף ה:) דרב צר אחיה דר"ח וצר אחתיה דר"ח: **ואמרי ליה**. לחצביי אמאי צריך להציא עדים שראוהו (א) צבית יוס אחד: **וכי אין אדם עשוי ליקח צלינה**. ולמכור לאחר שיתן לו ריוח צלותו לילה עצמו והוה לך לאוקומי להאי אנכסיה

אתא לקמיה דרב יהודה אויל אייתי תרי סהדי חד אמר תרתי אוצרייתא עאל וחד אמר תלת אוצרייתא עאל א"ל זיל שלים תרתי מגו תלת א"ל כמאן כרבי שמעון בן אלעזר דתניא (ב) אמר ר' שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים שאחת אומרת מנה ואחת אומרת מאתים שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כת אחת שאחד אומר מנה ואחד אומר מאתים שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן ובית הלל אומרים "יש בכלל מאתים מנה א"ל והא מייחבא לך איגרתא ממעטבא דאין הלכה כר' שמעון בן אלעזר א"ל (ג) לבי תיתי ההוא גברא דדר בקשתא בעייתא ארבע שני אתא מארי דביתא אשכחיה א"ל מאי בעית בהאי ביתא א"ל מפלגיא זבנתה דובנה מינך אתא לקמיה דר' חייא א"ל יאי אית לך סהדי דדר בה איהו דובנת מיניה ואפי' חד יומא אוקימנא לה בידך ואי לא לא אמר רב הוה יתיבנא קמיה דחביבי ואמרי ליה וכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור בלילה וחיותיה לדעתיה יאי א"ל קמאי דידי זבנה מינך מהימן מיגו דאי בעי א"ל אנא זבנתה מינך אמר רבא כוותיה דר' חייא מסתברא דקתני (ד) הבא משום ירושה אינו צריך טענה מענה הוא דלא בעי יהא ראייה בעי ודלמא לא ראייה בעי ולא מענה בעי ואיבעית אימא שאני לוקח דלא שרי זויי בכדי איבעיא להו נראה בו מאי אמר אביי היא היא רבא אמר העביד איניש (ה) דסיאר ארעיה ולא זבין: **ישלשה** לקוחות מצטרפין אמר רב וכולם בשטר למימרא דסבר רב שטר אית ליה קלא ועדים לית להו קלא והאמר רב ה"המוכר שדה בעדים גובה מנכסים משועבדים התם לקוחות אינהו

דעונו וזו דהא טוענין ללוקח. ומינה כר"ח קיי"ל כדמוכח מסקנא: **וחיותיה לדעיסה**. דרבי חייא: **דאי טעני ליה**. האי ממוזיק קמאי דידי זבנה מינך הוה דוצנה ניהלי מהימני: **מיגו דאי בעי אמר כו'**. הלכך כיון דטעני נמי טענה מעלייתא אני יודע שממך לקחה מהימן דהשתא הויא ליה חוקה שיש עמנה טענה אצל כי טעני מפלגיא זבנתה צחוקת דלמר לי דוצנה מינך אצל איני יודע אם לקחה ממך או לאו היינו חוקה שאין עמנה טענה הוואיל ואפי' יוס אחד לא נראה דר' חייא. **דלריך להציא עדים שדר צה המוכרה לו יוס אחד**: **הצ"ה משום ירושה**. והוא הדין משום לקיחה: **אין לריך טענה**. הך טענה דלעיל דקתני מתינתין [ע"א] אתה מכרת לי אתה נתת לי במתנה אין לריך יורש לטוען ולומר אתה מכרת לאצי: **אצל ראייה**. צעדים שדר צה יוס אחד מיהא צעי. מדלל קתני הצ"ה משום ירושה אינו צריך (ט) כלום דייקנין הכי: **ודילמא לא ראייה כו'**. והכי קאמר הצ"ה משום ירושה אין לריך שום טענה צעולם אלא זו צלצד מנאי אני יורשה אצל לא עדי דרית יוס אחד ולא טענת מכירה ומתנה שניתנה לאציו צעי: ה"ג ואי צעיה אימא שאני לוקח כו'. אפילו אם תאמר כי היורש לריך ראייה דדר ציה מורישו יוס אחד לוקח עדיף טפי מירוש דלוקח אילו לא צבירא ליה מילתא דודאי זבנה המוכרה לו מצעל הקרקע לא הוה שדי זויי צבדי הלכך ודאי קס אמילתא שפיר כשלקחה ואין לריך לא ראייה ולא טענה: **איבעיא לכו נראה צו**. המוכרה ללוקח זה צלותו קרקע ללוקח זה צלותו כמה ארכו וכמה רחבו מאי מי תשיבא עדות ראייה כעדות דירה. ומשום דכר' חייא קיימא לן קצעי לה: **שלשה לקוחות מצטרפין**. שדה שיש עדים שהיתה של ראובן כל הימים והחזיק בה שמעון שנה כי טוען שקנאה מראובן ואח"כ מכרה לזוי בשטר והחזיק לוי שנה ואח"כ מכרה לוי ליהודה וכתב לו שטר מכירה כדלקמן והחזיק בה שנה הכי שלש שנים ותחת ראובן וקמערער ואומר כי לא מכרה לשמעון ויהודה טוען הכי החזקנו צין שלשתינו שלש שנים ולא מצית ושמעון שלקחה ממך שאנו צאין מכחו לא היה לו ליזהר בשטריו יותר מג' שנים וראובן משיב לפי שכל אחד מכם לא החזיק שלש שנים אלא שנה לא חשתי לנמות שהייתי רואה שאתם יראים להחזיק כדמחזקי אינשי ולא הייתי יודע שבשציל שהייתם מוכרין זה לזה לסוף שנה לפיכך לא החזקתם כל אחד כי אם שנה: **מצטרפין**. הלקוחות ויפסיד ראובן דכיון דבשטר לקחו זה מזה כדמפרש רב צמון עדים שבשטר אפקו לקלא וידע ראובן מדלל מיהא הפסיד אצל צלל שטר מני טעין האי דלא מחאי שלל החזיק אחד צמון עדים שבשטר אפקו לקלא וידע ראובן דלמא אינשי כדאמרינן לעיל (דף טז:) **צאמתא**: **פולגן** צעטר. אשני לקוחות אחרונים קאי אצל לוקח ראשון שלקח מן המערער מה לנו ולשטר (ו) ונאס יש לו שטר פשיטא דלין יכול לערער: **שטר איס ליה קלא**. שמתאספין לכותבו ולחמותו והכל שומעין: **ועדים ליה לכו קלא**. מכירה צעדים צלל שטר: **המוכר שדה צפני עדים**. וקבל עליו אחריותו: **גובה**. הלוקח מן המוכר אפי' מנכסים שעמד ומשכן או מכר קרקעותיו אחרי מכירה זו שקבל עליו אחריותה. וטעם משום דעדים מפקי לקלא ויעדו הלקוחות שמכר זה קרקע צאחריות והיה להם להניח למוכר צני חורין כשיעור האחריות אלמא עדים צלל שטר אית להו קלא: **שאני לקוחות**. אע"ג דמכירה צעדים צלל שטר לית ליה קלא ממילא אלא אם כן יפשפשו ויחקרו הדבר:

אינהו

(א) פסהדרין להל' גור כ. ע"פ (ב) פסהדרין כמ"ג. (ג) נשבות מהל' (ד) לעיל כ"ג. (ה) ז"ל דסירי ארעאל. (ו) רש"ל (ז) ז"ל והל' (ח) ע"פ מוט 1. פסק רב נחמן הלכה כר' ומה"ע פסקו כל הפוסקים כרבי ובין מלוה למקן. והקניי רלס אומר ש"ל ואפילו לר"י דפסק טומיה דרבי נמי. ועי' מהרש"ה וראמ"ה. (ט) ויע"פ חוסי' פסהדרין להל' ד"ה שב"ה אומרים.

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ותמרי ליה וכו' שראוהו שדר צבית: (ב) ד"ה אצל ראייה וכו' אינו צריך לטעון כלום: (ג) תוס' ד"ה אהא וכו' פליגי נמי אר"ש בן אלעזר דהכ"ה: (ד) בא"ד דהתם כיון דלין זה גוף וכו' דיוק הדבר שמעדין עליו הוה לייקי: (ה) ד"ה נחלקה וכו' דהא מיידי כ"ל ומינה מני ממונא:

מוסף רש"י

נחלקה עדותן. שכן שפאלח שכן שזן און סאן עדות (פסהדרין לא). יש בכלל מאתים מנה. שיהיה מעיין על מנה ואלמחו מנה אין ממחשין זה את זה (ש"ס). הבא משום ירושה אינו צריך טענה. אלו צריך למר אתה מנכרת לאצי. אלא לאחימי לאצי שהחוק בה ולא ערער אלס עליו (ש"ס כב.).

מוסף תוספות

א. דעבדו אינשי דטעו בין תרתי תלת, וכן נמי בין מנה למאתים, וכן באמרינן וכו'. ר"ן. ג. [ובתחבית גריסין הן להידיד ממה היתה מלאה שאם יעידו כי ראובן הפקיד חבית מלאה ביד שמעון אין זו עדות מפני שבדין חוקרין אותן ממה היתה מלאה והן צריכין לומר או יין או שמן, והלכך אם זה אומר יין וזה אומר שמן נחלקה עדותן, כיון שלא כיוונו דאיתום דברב שצריך העדות תלויה בו. מוס' כ"ד. ועיי"ש.

(א) ז"ל שיש צלל מאתים מנה ונטול מנה כו'.